

Protokół
z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
w Iwaniskach w dniach 29 czerwca, 5 i 7 lipca 2023 r.

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach jest gminną jednostką organizacyjną utworzoną do realizowania zadań własnych i zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje gminę, w której zamieszkuje 6 444 mieszkańców. Burmistrzem Miasta i Gminy jest Pan Marek Staniek.

Ośrodek Pomocy Społecznej został powołany Uchwałą Nr IX-35/90 Gminnej Rady Narodowej w Iwaniskach z dnia 23 lutego 1990 r. w sprawie powołania Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwaniskach zwanego dalej Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a utworzony na mocy Zarządzenia Nr 2 Naczelnika Gminy z dnia 2 marca 1990 roku w sprawie utworzenia Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek posiada własny REGON 292648230 i NIP 863-15-74-341. Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwaniskach jest Pani Beata Słoczyńska.

Ośrodek działa w oparciu o:

- 1) Statut przyjęty Uchwałą Nr LVII/266/2022 Rady Miejskiej w Iwaniskach z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Iwaniskach; zmieniony Uchwałą Nr LXXIV/360/2023 Rady Miejskiej w Iwaniskach z dnia 31 stycznia 2022 r. w zakresie prowadzenia obsługi finansowo-księgowej Ośrodka przez Centrum Usług Wspólnych w Iwaniskach.
- 2) Regulamin Organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 7/2016 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwaniskach z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej Iwaniskach; zmieniony Zarządzeniem Nr 1/2019 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwaniskach z dnia 5 lipca 2019 r.;
- 3) Uchwała Nr XLV/199/2021 Rady Gminy w Iwaniskach z dnia 29 marca 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iwaniska na lata 2021-2031;
- 4) Uchwałą Nr XIX/167/07 Rady Gminy w Iwaniskach z dnia 28 grudnia 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania;
- 5) Uchwałą Nr LVII/255/2017 Rady Gminy Iwaniska z dnia 20 listopada 2017 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych;

- 6) Uchwałę Nr VII/29/2019 Rady Gminy Iwaniska z dnia 16 stycznia 2019 roku w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych oraz określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego lub rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023;
- 7) Uchwałę Nr LXXIV/365/2023 Rady Miejskiej w Iwaniskach z dnia 31 stycznia 2023 roku w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności i świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych;
- 8) Uchwałę Nr VII/28/2019 Rady Gminy Iwaniska z dnia 16 stycznia 2019 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania w Gminie Iwaniska „Posiłek w szkole i w domu”;
- 9) Uchwałę Nr VII/30/2019 Rady Gminy Iwaniska z dnia 16 stycznia 2019 roku w sprawie zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- 10) Upoważnienie Nr 1/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Iwaniska z dnia 03.01.2022 roku dla Pani Beaty Słoczyńskiej, Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwaniskach do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

Stwierdzono, że Uchwała Nr LVII/255/2017 Rady Gminy Iwaniska z dnia 20 listopada 2017 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych zawiera nieaktualne zapisy dotyczące odpłatności.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

1. Katarzyna Wach – starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego – kierujący zespołem inspektorów – na podstawie upoważnienia do kontroli nr 497/2023 z dnia 28 czerwca 2023 r., wydanego z upoważnienia Wojewody

Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Pana Mariusza Paska.

2. Magdalena Prałoń – starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 496/2023 z dnia 28 czerwca 2023 r., wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Pana Mariusza Paska.

Kontrola została wpisana do Książki kontroli Urzędu Miasta i Gminy Iwaniska pod poz. 12.

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 29 czerwca, 5 i 7 lipca 2023 r.

IV. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 224), art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli była:

1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadr.
2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach mieści się w budynku Urzędu Miasta i Gminy na I piętrze, przy ul. Rynek 3, tel. 15 860 12 54. W wyniku przeprowadzonej wizytacji ustalono, że jednostka zajmuje 3 pomieszczenia, wyposażone w sprzęt umożliwiający wykonywanie pracy biurowej, w jednym z pokoi pracuje 4 pracowników socjalnych. Ponadto Ośrodek ma do dyspozycji pokój na parterze budynku, w którym są przyjmowani klienci. Można zatem uznać, że warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność (Zał. nr 1 – Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS, pkt 10).

Głównymi problemami występującymi w środowisku, wymagającymi interwencji OPS jest bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność.

Wypłata świadczeń z pomocy społecznej realizowana jest w przelewem na indywidualne konta klientów lub w kasie Urzędu Miasta i Gminy w Iwaniskach.

Ad 1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadr

W dniach kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Iwaniskach w obszarze pomocy społecznej zatrudnionych na umowę o pracę było 5 pracowników, w tym: kierownik, 2 starszych specjalistów pracy socjalnej i 2 pracowników socjalnych (Zał. nr 2 – Tabele dotyczące kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że Kierownik posiada odpowiedni staż i wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni, zatrudnieni w kontrolowanej jednostce, legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach, posiadają legitymacje służbowe wydane według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Natomiast stwierdzono, że jeden z pracowników, który w dniu 14 lutego 2021 r. Zarządzeniem nr 1/2021 otrzymał od Kierownika GOPS upoważnienie do jej zastępowania, nie posiada specjalizacji.

Do obowiązków pracowników socjalnych należy: przyjmowanie zgłoszeń klientów o udzielenie pomocy społecznej, rozpoznawanie i diagnoza potrzeb socjalnych mieszkańców, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i kompletowanie niezbędnej dokumentacji do przyznawania świadczeń, wnioskowanie o udzielenie pomocy, prowadzenie akt osobowych klientów.

W trakcie przeprowadzonej kontroli w celu zbadania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych wykorzystano następujący miernik:

liczba mieszkańców gminy/liczba pracowników socjalnych (wg etatów):

6 444/4=1 611

Z powyższego wynika, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy i na jednego pracownika socjalnego przypada 1 611 osób.

Ad 2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

Zasilki stałe

Z informacji przekazanych przez Kierownika OPS (Załącznik nr 1, pkt 23) wynika, że w 2022 r. pomoc w formie zasiłku stałego przyznano dla 37 osób i za wszystkie osoby Ośrodek odprowadzał składkę na ubezpieczenie zdrowotne. W roku 2023 do dnia kontroli Ośrodek wypłacił zasiłki stałe dla 31 osób i za nie odprowadził składkę zdrowotną.

Kontroli poddano losowo wybraną dokumentację stałych zasiłkobiorców, na podstawie której wydano decyzje administracyjne:

OPS-8122/2/2023; OPS-8122/30/2022; OPS-8122/26/2022; OPS-8122/6/2022; OPS-8122/8/2023; OPS-8122/40/2023; OPS-8122/38/2022; OPS-8122/7/2022; OPS-8122/19/2022; OPS-8122/4/30/2022.

Dokumentacja prowadzona jest w teczkach osobowych opatrzonych imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Skontrolowana dokumentacja zawiera dokumenty potwierdzające opisaną w wywiadach sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną i materialną klienta oraz osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Dokumenty potwierdzane są „za zgodność z oryginałem”, zawierają datę wpływu do Ośrodka.

Przy zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

Świadczenia stałe przyznawano na podstawie prawidłowo wskazanych artykułów ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, przywołano również rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnienie Burmistrza dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej.

Natomiast stwierdzono, że przytoczono nieaktualny publikator k.p.a.

Ponadto w podstawie prawnej decyzji przywoływano ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Podstawę prawną stanowią przepisy prawa, na których organ oparł się podejmując decyzję. Odprowadzanie składki na ubezpieczenie zdrowotne nie jest przedmiotem rozstrzygnięcia decyzji przyznającej zasiłek stały, zatem nie jest zasadnym przywoływanie w/w ustawy.

W postanowieniu decyzji informowano stronę o wysokości przyznanego świadczenia, okresie na jaki zostało ono przyznane, sposobie i terminie realizacji zasiłku oraz o objęciu

ubezpieczeniem zdrowotnym w okresie pobierania świadczenia. Informacja o ubezpieczeniu zdrowotnym powinna być przesłana stronie odrębnym pismem. W tym miejscu należy zaznaczyć, że nie zostały w pełni zrealizowane zalecenia pokontrolne wydane w roku 2017.

W uzasadnieniu decyzji szczegółowo opisywano sytuację materialną osób i sposób wyliczenia kwot zasiłków stałych.

Decyzjom, których realizacja następowała przed ich uprawomocnieniem nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, wpisując w podstawie prawnej art. 108 k.p.a., w postanowieniu informując klienta o tym fakcie, a w uzasadnieniu podawano powód, z uwagi na który nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

W styczniu 2022 roku wszystkie zasiłki przeliczone zostały zgodnie z nowymi kryteriami dochodowymi wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wydano klientom decyzje administracyjne, w podstawie prawnej których zaznaczono, że zostały wydane po wszczęciu postępowania zmieniającego wcześniejszą decyzję z urzędu. Natomiast w postanowieniu zastosowano zapis, że zasiłek „przyznaje się” oraz wszystkie informacje, które zawiera decyzja przyznająca świadczenie. Należy pamiętać, że rozstrzygnięcie decyzji zmieniającej powinno obejmować informację o zmianach, w tym przypadku w części dotyczącej wysokości przyznanego zasiłku.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Natomiast w pouczeniu decyzji brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Ośrodek opłacał składki ubezpieczeniowe zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W stosunku do zasadności przyznaných świadczeń nie wniesiono zastrzeżeń.

Zasiłki okresowe

Z informacji sporządzonej przez Kierownika OPS wynika, że Ośrodek w 2022 roku pomocą okresową objął 102 osoby. W roku bieżącym do dnia kontroli pomoc okresową otrzymało 80 osób.

Kontroli poddano losowo wybraną dokumentację osób objętych pomocą okresową, na mocy której wydano decyzje administracyjne o numerach:

OPS-8211/82/2022; OPS-8211/55/2022; OPS-8211/49/1/2022; OPS-8211/90/2022;
OPS-8211/37/2022; OPS-8212/34/2023; OPS-8212/41/2023; OPS-8212/9/2023;
OPS-8212/73/1/2023; OPS-8212/61/2023.

Ze skontrolowanych akt wynika, że na każdy wniosek o pomoc pracownicy socjalni sporządzali wywiad lub jego aktualizację (każdy wniosek posiadał datę wpływu). W aktach znajdowały się m.in.: zaświadczenia lub oświadczenia o aktualnych dochodach, odcinki rent lub emerytur, wyciąg z Aplikacji Centralnej Rynku Pracy, oświadczenia klientów.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych wydanych na pomoc okresową odnotowano prawidłowo przywołane artykuły ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego, przytoczono również rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnienie Burmistrza dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej.

Natomiast stwierdzono, że przytoczono nieaktualny publikator k.p.a.

W skontrolowanych decyzjach administracyjnych zespół inspektorów odnotował, że prawidłowo informowano stronę o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

W postanowieniu decyzji informowano stronę o wysokości udzielonej pomocy, powódzie jej przyznania i okresie na jaki pomoc została udzielona oraz podawano sposób i termin wypłaty zasiłku.

W uzasadnieniu decyzji szczegółowo opisywano sytuację materialną osób i sposób wyliczenia kwot zasiłków okresowych.

W skontrolowanych decyzjach informowano stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.

Natomiast w pouczeniu decyzji brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Do zasadności udzielanej pomocy nie wnosi się uwag. Wysokość świadczeń wypłacana zgodnie z art. 38 ustawy o pomocy społecznej w części gwarantowanej z budżetu państwa.

Wieloletni program „Posiłek w szkole i w domu”

Z informacji przekazanych przez Kierownika OPS wynika, że w roku 2022 pomoc w formie posiłków otrzymało 50 dzieci, a w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności 8 rodzin. W roku 2023 do dnia posiłki opłacane były za 37 dzieci, a zasiłków celowych udzielono 3 rodzinom.

Dożywianie na terenie Gminy w 2022 r. było prowadzone w 3 placówkach oświatowych, Ośrodek opłacał posiłki za 50 uczniów, koszt gorącego posiłku wynosił 6,89 zł. W 2023 r. dożywianie było realizowane również w 3 placówkach, Ośrodek opłacał posiłki za 37 uczniów, koszt gorącego posiłku wynosił 10,40 zł. Poza terenem Gminy Ośrodek nie finansował wyżywienia.

Pozytywnym jest fakt, że w szkołach na terenie Gminy dzieci otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z ideą programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej pomocy w formie zasiłków celowych w ramach realizacji wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, na podstawie których wydano decyzje administracyjne nr:

OPS-8125/3/2023; OPS-8125/2/2023p; OPS-8125/1/2023; OPS-8125/8/p/2022;
OPS-8125/7/2022p; OPS-8125/6/2022p; OPS-8125/5/p/2022; OPS-8125/4/2022p;
OPS-8125/3/2022p; OPS-8125/2p/2022; OPS-8125/1/2022p.

oraz losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej pomocy w formie posiłku, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o numerach:

OPS-8125/20/d/2023; OPS-8125/15/d/2023; OPS-8125/11/d/2023; OPS-8125/d/19/2022;
OPS-8125/2/d/2022; OPS-8125/29/d/2022; OPS-8125/23/d/2022; OPS-8125/20/d/2022;
OPS-8125/18/d/2022; OPS-8125/15/d/2022.

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajduje się kompletna dokumentacja – aktualizacje wywiadów oraz pozostałe załączniki określające sytuację materialno-bytową osób i rodzin ubiegających się o pomoc.

Pomoc w ramach Programu przyznawana była w oparciu o prawidłowe przepisy ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego, przywołano również rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, upoważnienie Burmistrza dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej, Uchwałę Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” i Uchwałę Nr 264 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2022 r. podwyższającą kryterium dochodowe do 200%.

Natomiast stwierdzono, że przytoczono nieaktualny publikator k.p.a.

W skontrolowanych decyzjach administracyjnych zespół inspektorów odnotował, że prawidłowo informowano stronę o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

W postanowieniu decyzji przyznającej posiłek określano kto jest biorcą, na jaki okres przyznano pomoc i liczbę dni w tygodniu, typ posiłku, kto jest realizatorem dożywiania oraz informację o cenie jednostkowej posiłku. Pomoc była przyznawana na rok budżetowy.

W postanowieniu decyzji na zasiłki celowe nie dodano, że przyznawane świadczenie pieniężne ma formę zasiłku celowego.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.

Natomiast brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej OPS w Iwaniskach przyznaje zasiłki celowe, celem zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia. Zgodnie z art. 41 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy Ośrodek udziela również w szczególnie uzasadnionych przypadkach specjalnych zasiłków celowych osobie lub rodzinie w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, które nie podlegają zwrotowi.

Kontrolowana jednostka, w roku 2022, jak wynika z informacji udzielonych przez Kierownika OPS, udzieliła 6 osobom zasiłków celowych i 2 osobom specjalnych zasiłków celowych. W roku 2023 do dnia kontroli pomocy w formie zasiłku celowego lub specjalnego zasiłku celowego nie przyznano. Klienci wnioskowali głównie o dofinansowanie do zakupu żywności i leków.

Podczas kontroli sprawdzono akta o numerach decyzji:

zasiłki celowe:

OPS-8121/1/2022; OPS-8121/2/2022; OPS-8121/3/2022; OPS-8121/4/2022;
OPS-8121/5/1/2022; OPS-8121/6/2022;

specjalnych zasiłków celowych:

OPS-8121/3/2022sp; OPS-8121/7/2022sp.

W skontrolowanych aktach znajdowały się wymagane dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osoby lub rodziny m.in. karty informacyjne ze szpitala, faktury za zakup leków, oświadczenia klientów o dochodach.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych odnotowano prawidłowo przywołane artykuły ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego, przytoczono również rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy

społecznej i upoważnienie Burmistrza dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej.

Natomiast stwierdzono, że k.p.a. przytoczono bez daty wydania i z nieaktualnym publikatorem.

W 2 decyzjach na zasiłki celowe oraz w 1 decyzji na specjalne zasiłki celowe stwierdzono, że decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, wpisując w podstawie prawnej art. 108 k.p.a., ale w postanowieniu i uzasadnieniu decyzji nie poinformowano klienta o tym fakcie.

Ponadto ustalono, że 1 decyzja na specjalny zasiłek celowy powinna być wydana na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, czyli w związku ze zdarzeniem losowym.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.

Natomiast brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody i formy opieki nad osobami samotnymi, starszymi

Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach nie realizuje pomocy w formie usług opiekuńczych, które w myśl art. 50 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej są usługami, obejmującymi pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Z informacji Kierownika OPS wynika, że do dnia kontroli nie wpłynął wniosek o objęcie tą formą pomocy. Opiekę nad osobami starszymi sprawują najbliżsi członkowie rodziny, często uprawnieni do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, w Gminie nadal przeważają gospodarstwa domowe wielopokoleniowe. Należy zaznaczyć, że Ośrodek współpracuje z PCPR w Opatowie, a 10 mieszkańców korzysta z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej (Zał. nr 3 – Protokół z ustnego przyjęcia wyjaśnień w sprawie usług opiekuńczych). Ponadto Gmina posiada Uchwałę Rady Gminy dotyczącą szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, a Ośrodek w budżecie ma zabezpieczone środki finansowe na pokrycie ewentualnych wydatków w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie realizował zadania związanego ze świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych (art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy

społecznej) dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Osoby wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy usługowej i opiekuńczej w miejscu zamieszkania, Ośrodek skierował do domu pomocy społecznej. Obecnie w dps-ach przebywa 18 mieszkańców Gminy. W badanym okresie Ośrodek skierował do dps-ów 9 osób.

Metody pracy socjalnej wykorzystywane w ośrodku pomocy społecznej

Praca socjalna (art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna dokumentowana jest w wywiadach środowiskowych. Praca socjalna polegała w szczególności na: pomocy w kompletowaniu dokumentów o przyznanie świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS, KRUS, załatwianiu spraw urzędowych podopiecznych, pomocy w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności, pomocy w pisaniu pism, monitorowaniu osób kwalifikujących się do leczenia, monitorowaniu sytuacji osób starszych, samotnych w okresie zimy, monitorowaniu osób zagrożonych przemocą, współpracy z pielęgniarkami środowiskowymi dot. sytuacji zdrowotnej podopiecznych, współpracy z placówkami oświatowymi dot. sytuacji rodzinnej uczniów, monitorowaniu postępów w nauce, współpracy z policją, sądami.

Jednym z narzędzi pracy socjalnej z osobami ubiegającym się o pomoc jest kontrakt socjalny, który ma na celu zobowiązanie zainteresowanego do podjęcia wspólnie z pracownikiem socjalnym określonych działań zmierzających do poprawy trudnej sytuacji życiowej. W ramach prowadzonej pracy socjalnej w kontrolowanym okresie nie zawarto żadnego kontraktu socjalnego.

Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

Pomoc w formie zasiłku stałego, okresowego, celowego i posiłku z programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego przyznano celowo i zasadnie. W aktach znajdują się m.in. aktualne zaświadczenia z PUP, zakładów pracy o wysokości dochodów, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,

informacje o wysokości pobieranych zasiłków rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Stwierdzono, że Uchwała Nr LVII/255/2017 Rady Gminy Iwaniska z dnia 20 listopada 2017 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych zawiera nieaktualne zapisy dotyczące odpłatności.

Nie wnosi się zastrzeżeń do Statutu i Regulaminu Ośrodka Pomocy Społecznej.

W wyniku wizytacji Ośrodka ustalono, że 4 pracowników socjalnych zajmuje 1 pokój, ale OPS ma do dyspozycji pokój na parterze budynku, w którym są przyjmowani klienci, można więc uznać, że warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność.

Kierownik i pracownicy socjalni posiadają odpowiednie kwalifikacje i staż pracy wymagane na zajmowanych stanowiskach pracy. Natomiast stwierdzono, że jeden z pracowników, który w dniu 14 lutego 2021 r. Zarządzeniem nr 1/2021 otrzymał od Kierownika GOPS upoważnienie do jej zastępowania, nie posiada specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych jest zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy i na jednego pracownika socjalnego przypada 1 611 mieszkańców.

Przy zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

W podstawie prawnej sprawdzonych decyzji administracyjnych wydanych w zakresie pomocy społecznej wskazano prawidłowe przepisy ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego, przywołano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, upoważnienie Burmistrza dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej, Uchwałę Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Natomiast stwierdzono, że we wszystkich formach pomocy przytoczono nieaktualny publikator k.p.a., a w decyzjach na zasiłki celowe i specjalne celowe dodatkowo brak daty wydania ww. ustawy.

W podstawie prawnej decyzji na zasiłki stałe przywoływano ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Podstawę prawną stanowią przepisy prawa, na których organ oparł się podejmując decyzję. Odprowadzanie składki na ubezpieczenie zdrowotne nie jest przedmiotem rozstrzygnięcia

decyzji przyznającej zasiłek stały, zatem nie jest zasadnym przywoływanie w/w ustawy. Ponadto w postanowieniu decyzji na zasiłki stałe podawano, że świadczeniobiorca został objęty składką zdrowotną. Informacja o ubezpieczeniu zdrowotnym powinna być przesłana stronie odrębnym pismem. Należy zaznaczyć, że nie zostały w pełni zrealizowane zalecenia pokontrolne wydane w roku 2017.

W styczniu 2022 roku wszystkie zasiłki przeliczone zostały zgodnie z nowymi kryteriami dochodowymi wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wydano klientom decyzje administracyjne, w podstawie prawnej których zaznaczono, że zostały wydane po wszczęciu postępowania zmieniającego wcześniejszą decyzję z urzędu. Natomiast w postanowieniu zastosowano zapis, że zasiłek „przyznaje się” oraz wszystkie informacje, które zawiera decyzja przyznająca świadczenie. Należy pamiętać, że rozstrzygnięcie decyzji zmieniającej powinno obejmować informację o zmianach, w tym przypadku w części dotyczącej wysokości przyznanego zasiłku.

W 2 decyzjach na zasiłki celowe oraz w 1 decyzji na specjalne zasiłki celowe stwierdzono, że decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, wpisując w podstawie prawnej art. 108 k.p.a., informowano klienta w uzasadnieniu, że decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego, ale brak informacji o rygorze w postanowieniu decyzji.

Ponadto ustalono, że 1 decyzja na specjalny zasiłek celowy powinna być wydana na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, czyli w związku ze zdarzeniem losowym.

W postanowieniu decyzji na zasiłki celowe z Programu dożywiania nie dodano, że przyznawane świadczenie pieniężne ma formę zasiłku celowego.

W pouczeniu decyzji brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Pozytywnym jest fakt, że wszystkie dzieci na terenie Gminy otrzymują gorący posiłek. Posiłek przyznawano na rok budżetowy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach nie realizuje pomocy w formie usług opiekuńczych. Z informacji Kierownika OPS wynika, że osobami starszymi opiekują się członkowie ich rodzin, otrzymując często świadczenie pielęgnacyjne lub zasiłek dla opiekuna. Natomiast Gmina posiada Uchwałę Rady Gminy dotyczącą szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, a Ośrodek w budżecie na 2023 r. ma zabezpieczone środki finansowe na pokrycie ewentualnych wydatków w tym zakresie.

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że OPS w kontrolowanym okresie nie zawarł żadnego kontraktu socjalnego.

Biorąc powyższe pod uwagę, **działalność kontrolowanej jednostki ocenia się pozytywnie z uchybieniami**, przy czym w zakresie objętym kontrolą stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla wykonywanych zadań.

VI. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

- sprawdzoną dokumentację oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez Kierownika kontrolowanej jednostki. Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Kierownikiem placówki.

VII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Załączniki do protokołu:

1. Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Tabela „Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS”.
3. Protokół z przyjęcia ustnego wyjaśnienia dot. usług opiekuńczych.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Katarzyna Wach

2. Magdalena Pracon

Kwach
M

Ze strony kontrolowanej:

Kielce, dnia 4 sierpnia 2023 r.

Data i podpis

9.08.2023

Shw

reputis

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Magdalena Pracon
ZASTĘPCA DYREKTORA

WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Iwaniskach

Beata Słoczyńska
mgr Beata Słoczyńska

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
w Iwaniskach, ul. Rynek 3
27-570 Iwaniska, tel. (015) 8601254
NIP 863-15-74-341
REGON 292648230

ŚWIĘTOKRZYSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI W KIELCACH
Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia
al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce